

DİJİTALLEŞMEYLE BİRLİKTE MUHASEBE EĞİTİMİNİN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Ersin KURNAZ**

SMMM İsmail TEKBAŞ***

Doç. Dr. Tunga BOZDOĞAN****

Ömer Orbay ÇETİN*****

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Özel Sayı 2020; 22, ös81 - ös96

ÖS
81

ÖZ

Bu çalışmada, dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisi ve muhasebe eğitiminin uygulamada yeterli olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, muhasebe meslek mensuplarına bir anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS programı yardımıyla yüzde ve frekans tanımlayıcı istatistiklerinin yanı sıra Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, muhasebe eğitiminde dijitalleşmenin oldukça önemli olduğu ancak mevcut muhasebe eğitiminde dijital sistemlere yeterince yer verilmediği ve iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte muhasebe meslek mensuplarının yetişmesine katkı sağlayamadığı tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının yaş, tecrübe ve mezuniyet sonrası meslekleriyle ilgili teknolojik eğitime ihtiyaç duymaları ile muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Muhasebe Mesleği, Muhasebe Eğitimi

JEL Sınıflandırması: M41, M49

*Makale gönderim tarihi: 04/11/2019; kabul tarihi: 29/12/2019.

Bu çalışma, 5-8 Ekim 2019 tarihlerinde MÖDAV tarafından Kuşadası'nda düzenlenen 16. Uluslararası Muhasebe Konferansı'nda sunulan bildirinin, yeniden düzenlenerek genişletilmiş halidir.

** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İ.İ.B.F, Sağlık Yönetimi Bölümü, ersinkurnaz2429@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6787-5368>

*** SMMM, tekbas333@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6520-0754>

**** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İ.İ.B.F, İşletme Bölümü, tunga.bozdogan26@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1651-9865>

***** Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, S.B.E, omerorbaycetin93@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6909-7248>

Atıf: Kurnaz, E., Tekbaş, İ., Bozdoğan, T. ve Çetin, Ö. O. (2020). Dijitalleşmeyle birlikte muhasebe eğitiminin muhasebe meslek mensupları açısından değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22 (Özel Sayı), ös81- ös96. <http://dx.doi.org/10.31460/mbdd.642307>

EVALUATION OF ACCOUNTING TRAINING WITH DIGITALIZATION IN TERMS OF PROFESSIONAL ACCOUNTING

ABSTRACT

In the study, the aim is to determine an effect of a digitalization on the accounting education and if accounting education is enough in practice or not. In line with this aim, a survey was implemented on the accounting professionals. The data obtained from the survey was analysed with percentage and frequency descriptive statistics by the help of SPSS program as well as Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests. As a result of the study, it has been determined that digitalization is highly important on the accounting education but the existing accounting education does not include digital systems enough and contribute sufficiently regarding the accounting professionals who meet a business world's needs. Besides a significant difference between being in need of a technological education related to age, experience and postgraduate occupations of the accounting professionals and their opinions about the importance of digital systems on the accounting education has been found.

Keywords: Digitalization, Accounting Profession, Accounting Education

JEL Classification: M41, M49

1. GİRİŞ

Dijitalleşmeyle birlikte günümüz dünyasında önemli değişimler ve gelişmeler yaşanmaktadır. Yaşanan bu gelişmelerden muhasebe ve muhasebe mesleği de etkilenmektedir. Ayrıca geleneksel muhasebe uygulamalarının dijital ortam ve araçlarla desteklenen bir yöne doğru hızla gelişmekte olduğu gözlemlenmektedir. Bu anlamda muhasebe meslek mensuplarının 21. Yüzyılın gereklerini yerine getirebilecek yetkinliklere sahip olması gerekmektedir. Bu yetkinliklerin kazanılmasında da en önemli unsurlardan biri de muhasebe eğitimidir.

Muhasebe meslek mensupları tarih boyunca faaliyetlerini daha çok geleneksel yöntemlerle sürdürürken, bu durum hemen hemen 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren özellikle internetin yaygınlaşması ve teknolojik gelişmelerle birlikte önemli değişimlere uğramış ve birçok faaliyetin uygulanması dijital ortamlara taşınmıştır. Geline bu noktada muhasebe eğitimi, sadece belirli ve geleneksel muhasebe uygulamaları ve teoriye yönelik ders içeriklerini içermemeli, aynı zamanda teknolojik gelişmeleri de kapsamına alarak kendini güncellemelidir. Diğer bir ifadeye muhasebe mesleğindeki dijital dönüşüm, muhasebe eğitiminde odak nokta olmalıdır. Aksi takdirde gerek muhasebe meslek mensuplarının gerekse iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılamak zorlaşabilir.

Bu çalışmada, dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisi ve yükseköğretimde verilen muhasebe eğitiminin uygulamada yeterli olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda muhasebe meslek mensuplarına yönelik bir anket çalışması yapılmış ve uygulamaya ilişkin veriler SPSS 20.00 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Son olarak, elde edilen bulgular çerçevesinde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2. MUHASEBE EĞİTİMİ VE DİJİTALLEŞME

Muhasebe ve muhasebe mesleği, diğer pek çok alan ve meslek gibi dijitalleşmenin etkisiyle birlikte

kaçınılmaz bir değişim yaşamaktadır. Bu durumla beraber, muhasebe alanında birçok yeni kavram, teori ve yöntemin ortaya çıkması ön görülürken; muhasebe mesleğinde de tüm bu yenilikler doğrultusunda yeni yetkinliklere olan ihtiyacın artması beklenmektedir. Muhasebe ve muhasebe mesleğinin dijital çağa uyum sağlayabilmesi ve gelecekte de varlığını sürdürebilmesi için muhasebe eğitimi kilit bir rol oynamaktadır. Bu sebeple muhasebe eğitiminde; yaşanacak değişikliklere uyum sağlayabilecek ve dijital çağın tüm gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikli muhasebe meslek mensupları yetiştirebilecek yeni bir eğitim anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde muhasebe öğrencileri başta bilgi teknolojileri olmak üzere teknolojik gereksinimleri işyerinde kendi başlarına veya işverenler tarafından sunulan bazı mesleki eğitimlerin yardımı ile öğrenebilirken, birçok mezun bu gereksinimlere uygun şekilde gelişebilmek ve yetkinlikler elde edebilmek için işyerinde bir mücadele içerisinde girmektedir (Lestari ve Santoso 2019, 513-514).

Muhasebe eğitim sisteminin dönüşümü sürecinde göz önünde bulundurulması gereken en önemli husus; yeni eğitim sisteminin teknolojik yenilikler ve muhasebede yaşanan gelişmeler arasında sistematik bir uyum yakalayan ve sürekli kendini güncelleyen bir yapıda olmasını sağlamaktır. Yerli ve yabancı farklı bilimsel çalışmalara ya da küresel teknoloji ve muhasebe firmalarının paylaştığı raporlara bakıldığında Tablo 1’de yer alan teknoloji ve muhasebe trendlerinin çoğu görülmektedir. (KPMG 2017). Bu doğrultuda bakıldığında muhasebe eğitim sisteminin bu gelişmeleri karşılayacak bir yapıda olması gerekmektedir.

Tablo 1. Teknoloji Trendleri ve Muhasebe Trendleri

Teknoloji Trendleri	Muhasebe Trendleri
Yapay Zeka	Dijital Muhasebe
Nesnelerin İnterneti	Muhasebe Bilgi Sistemlerinin Entegrasyonu
Blockchain Teknolojisi	Dış Kaynak Kullanma
Bulut Bilişim	Bulut Muhasebesi
5G Teknolojisi	Şeffaflık ve Objektiflik
Zenginleştirilmiş Gerçeklik	Veri Analizi
Akıllı Robotlar	Sosyal Medya Entegrasyonu
İleri Düzey Otomasyon	Muhasebe İşlemlerinin Otomasyonu
Büyük Veri	Muhasebe Verileri Analisti
Siber Yazılımlar ve Siber Güvenlik	Siber Suçlar ve Muhasebe Kayıtları

Kaynak: <https://bluebackglobal.com/ten-accounting-trends-every-business-should-follow-2019/>

Günümüzde, muhasebe meslek mensupları görevlerini icra ederken, daha önce hayal edilmemiş dijital sistemleri kullanmak zorundadırlar ve bilişim teknolojilerindeki bu gelişim, muhasebe mesleğinde yeni yeteneklere sahip olmayı gerekli kılmaktadır (Tekbaş vd. 2018, 225). Günümüzde yaşanan gelişmeler çerçevesinde ABD’de aralarında American Association of School Librarians, National Education Association gibi derneklerin ve Lego, Microsoft, Pearson, ETS, Intel, HP, Dell, Apple, Crayola, Cisco gibi eğitim ile ilgili şirketlerin de bulunduğu 32 üyeli “21. Yüzyıl Yetkinlikleri” ortak çalışma grubu tarafından etraflı bir “21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi” geliştirilmiştir. Bu çerçeve ile öğrencilerin gelecekteki iş ve yaşamlarında başarılı olmak için gerekli olan yetkinlik, bilgi ve deneyimler

tanımlanmaya çalışılmıştır. Buna göre 21. yüzyıl yetkinlikleri; öğrenme ve inovasyon yetkinlikleri, bilgi, medya ve teknoloji yetkinlikleri, 21. yüzyıl temaları ve temel dersler ve yaşam ve kariyer yetkinlikleri olmak üzere dört başlıkta toplanmıştır.

Günümüzün gitgide karmaşıklaşan yaşam ve iş ortamlarına hazırlıklı olan öğrenciler ile olmayanları ayıracak olan nokta, öğrenme ve inovasyon yetkinlikleridir. Yetkinlikler, inovasyon, kritik düşünme, problem çözme, iletişim ve iş birliği olarak sayılmaktadır. Bununla birlikte içinde bulunduğumuz dönemde teknoloji ve medya tarafından yönlendirilen bir ortamda bulunmakta ve bu ortamın özellikleri bilginin bolluğu, teknoloji ürünlerinde hızlı değişim ve iş birliği sayesinde şimdiye kadar görülmemiş boyutlarda bireysel katkılarda bulunabilme potansiyelidir. Bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilişim ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı bireysel katkı için olmazsa olmazlar arasındadır. 21. yüzyıl temaları ve temel dersler başlığında arasında edebiyat, dünya dilleri, sanat, matematik, ekonomi, bilim, coğrafya ve tarih bulunurken, okulların bunlara ek olarak 21. yüzyılın disiplinler arası temalarını da bu temel alanların içine yerleştirmeleri gerekmektedir. Yaşam ve kariyer yetkinlikleri açısından günümüzün yaşam ve iş ortamları içerik bilgisi ve düşünme yeteneğinden çok daha fazlasını gerektirmektedir. Küresel rekabetin hâkim olduğu bilişim çağının karmaşık yaşam ve çalışma ortamlarında başarılı olabilmek için öğrencilerin yaşam ve kariyer yetkinliklerine odaklanıp geliştirmeleri gerekmektedir. Bunun sağlanması için ayrıca esneklik ve uyum sağlanabilirlik, inisiyatif alma ve öz yönlendirme, sosyal ve kültürlerarası yetkinlikler, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk gerekli olmaktadır (Bozdoğan ve Sağlam 2018, 600-601).

ÖS
84

Özetle, dijital çağın bir gerekliliği olarak teknolojik yeniliklerle uyumlu yeni bir muhasebe eğitimi müfredatı oluşturulmalıdır. Muhasebe eğitim sisteminde oluşturulacak bu müfredat, daha fazla dijital sistemleri içeren dersler içermelidir. Geleceğin muhasebe meslek mensupları olma potansiyeline sahip olan muhasebe meslek adaylarına, dijital sistemler ve dijital sistemlerin etkisiyle muhasebede yaşanan değişiklikler hakkında daha kapsamlı ve teorik bilgiler sunan içerikte eğitim verilmelidir. Muhasebe meslek mensuplarının gelecekte önemini yitirmemesi, istihdam edildiğinde kalıcı olması, dijital çağın gerekliliklerine yönelik yetkinliklere sahip olması, ancak muhasebe eğitim sisteminin dönüşümü sayesinde olacaktır (Azih 2013, 97-98). Söz konusu sebepler doğrultusunda muhasebe eğitim sisteminin dönüşümü bir gereklilik olarak değil, bir mecburiyet olarak görülebilir.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatüre bakıldığında muhasebe ile dijitalleşme ve muhasebe eğitimi konusunda birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Çalışmanın konusuyla ilgili literatürde yer alan çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Evans ve Paisey (2018) çalışmalarında muhasebe eğitiminin yıldan yıla ne tür farklılıklar yaşadığını, dünyada yaşanan gelişmeler doğrultusunda nasıl bir değişim içerisinde olduğunu, zaman içerisinde ne şekilde küreselleştiğini ve bu bilgiler ışığında muhasebe eğitiminin gelecekte hangi noktaya geleceğini ön görmeyi amaçlayarak, temel seviyede muhasebe eğitiminin tarihsel gelişimi hakkında bilgiler sunarak muhasebe eğitiminin geleceği hakkında da ayrıca yol göstermeye çalışmışlardır.

Temelli (2018) çalışmasında gelecekte muhasebe mesleği mensubu olabilecek ve lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri öğrencilerinin, muhasebe derslerinde ne kadar teknoloji kullandıklarını ve teknoloji kullanımı hakkında ne düşündüklerini incelemiştir. Anket

yöntemi kullanılarak yapılan çalışmanın sonucunda, öğrencilerin büyük bir kısmının muhasebe derslerine bilgisayar ve cep telefonu gibi en temel teknolojik ürünlerle hazırlandığına, öğretim elemanlarının derslerde en çok sunum programları ve internet siteleri gibi temel düzeyde teknoloji kullandıklarına, derslerde teknolojinin kullanımının mutlaka artması gerektiğine ve internet tabanlı muhasebe yazılım programları, muhasebe paket programları ve ofis programlarının derslerde daha çok kullanılması gerektiğine ulaşılmıştır.

Öztürk ve Kutlu (2017) ön lisans ve lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrenciler üzerinde teknolojik ürünlerin kullanılmasına yönelik düşüncelerinin araştırılması amacıyla anket yöntemi kullanarak bir çalışma yapmışlar ve öğrencilerin görüşlerinin ağırlıklı olarak muhasebe derslerinde teknolojik ürünlerin ve yazılım aracı olarak da muhasebe paket programlarının kullanılarak işlenmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Yürekli E. ve Şahiner A. (2017) tarafından yapılan çalışmada ise ilgili konuya ait literatür temel alınarak muhasebe eğitimi ve Endüstri 4.0 arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla Endüstri 4.0, Endüstri 4.0'ın gelişimi ve muhasebe eğitimi incelenmiş; Endüstri 4.0 ve muhasebe eğitimi arasında bir ilişki olduğu ortaya konularak, gelişen teknolojinin muhasebede yaygınlaşması ile birlikte hem muhasebe eğitimi sürecinde muhasebe derslerinin içeriklerinin, hem de mesleki eğitimlerin bu doğrultuda şekillenmesi gerektiği gibi temel önerilerde bulunulmuştur.

Tarakçıoğlu (2016) çalışmasında muhasebe eğitiminin hem karmaşıklığı, hem de sürekli değişim gösteren iş ortamlarına yeteri kadar uyum sağlayamaması ve kişilere iş ortamının gerektirdiği yetenek ve yetkinliği kazandıramaması eleştirilerinden yola çıkarak muhasebe eğitiminin geleceğine dair bir çalışmada bulunmuş ve çalışmasında dünya genelinde yaşanan değişim ve dönüşümlerin muhasebe alanına uyarlayabilmek için; muhasebe meslek mensuplarına, muhasebe-finance anabilim dalı öğretim üyelerine ve öğretim elemanlarına yaratıcı, kritik ve analitik düşünce beceresini kazandırmanın yolu olarak, söz konusu kişilere stratejik bir bakış açısını kazandırmanın gerekliliğini ve önemini vurgulamıştır.

Pan ve Seow (2016) çalışmalarında yaşanan dijital devrim sürecinde muhasebe mezunlarının nasıl hazırlanması konusunu ve öğrencilerin bilgi teknolojilerindeki yetkinlik ve becerilerinin nasıl geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu kapsamda 2004 ile 2014 yılları arasında yayımlanan makaleler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmada öne çıkan bazı tespitleri şunlardır: adli araçlar, XBRL, analitik ve veri madenciliği gibi teknolojiler, muhasebe ve denetim sektörlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, gelecekte muhasebe meslek mensubu ve denetçi olacak muhasebe öğrencilerinin yükseköğretim kurumlarında, özellikle de Muhasebe Bilgi Sistemleri (MBS) müfredatında uygun teknoloji eğitimi almaları önemlidir. Araştırmacılar, literatürdeki incelemeleri sonucunda lisans düzeyinde dört MBS dersinin açılmasının gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunlar; temel, orta ve ileri düzeylerde olmak üzere; iş süreci analizi, bilgi teknolojileri ve adli muhasebe, kurumsal muhasebe sistemleri ve iş analitiğidir.

Erol ve diğ. (2015) tarafından yapılan çalışmada anket yöntemi kullanılarak muhasebe alanında çalışmak isteyen öğrencilerin, lisans eğitimleri boyunca muhasebe derslerinde bilişim teknolojilerinden ne kadar yarar sağladıkları ve konu hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılabilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin lisans eğitimleri süresince söz konusu teknolojilerden yeteri kadar faydalanmadıklarına ancak mutlaka bu teknolojilerin kullanımının artması gerektiğine ve öğretim üyelerinin de teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve uygulamaları gerektiğine ulaşılmıştır.

Diğer bir çalışmada Erol ve diğ. (2014) anket yöntemini kullanarak muhasebe dersleri veren öğretim elemanlarının hangi teknolojik ders materyallerinden yarar sağladıklarını ve teknoloji kullanımı ile ilgili görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmada en fazla bilgisayar gibi en temel teknolojik materyallerin kullanıldığı, yazılım olarak muhasebe paket programlarının kullanılması gerektiği ve muhasebe derslerinde yeni teknolojik materyallerin kullanımının çok az olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Banar ve Zeytinoğlu (2014) tarafından yapılan çalışmada anket yöntemi kullanılarak, sosyal medyanın hem muhasebe alanında eğitim ve öğretim aracı olarak kullanılabilirliği, hem de sosyal medya kullanımının muhasebe bölümü öğrencilerinin akademik performansı üzerindeki etkisi ölçülmüştür.

Çalışmanın sonucunda ise sosyal medyanın hem araç olarak kullanılabilmesi hem de muhasebe bölümü öğrencilerinin akademik performansları üzerinde etkili olduğuna ulaşılmıştır.

ÖS
86

4. METODOLOJİ

Çalışmanın bu kısmında; araştırmanın amacı, kapsamı ve yöntemi, güvenilirlik analizi ve araştırma bulgularının değerlendirilmesi sırasıyla ele alınacaktır.

4.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmada, dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisi ve muhasebe eğitiminin uygulamada yeterli olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın kapsamını Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'ne (TÜRMOB) kayıtlı muhasebe meslek mensupları oluşturmaktadır. Çalışmanın yapıldığı dönem itibarı ile TÜRMOB'a kayıtlı muhasebe meslek mensubu sayısı 8.299'u SM, 100.596'sı SMMM ve 4.775'i de YMM olmak üzere 113.670 kişidir (<https://www.turmob.org.tr/>).

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Literatürde konu ile ilgili hazırlanmış geçerlilik ve güvenilirliği test edilen bir ölçek bulunmadığı için, anket formu literatür taraması neticesinde elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur. Geliştirilen ölçeğin anlaşılabilirliğini ve geçerliliğini belirlemek amacı ile muhasebe eğitimi alanında akademik çalışmalar yapan akademisyen ve muhasebe meslek mensuplarının görüşleri alınarak ankete son hali verilmiştir. Söz konusu anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik, ikinci bölümde ise, dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisi ve yükseköğretimde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğini ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır.

Verilerin toplanmasında kullanılan anket formları için Google Drive programı kullanılarak bir link oluşturulmuştur. Çalışmada evrenle ilgili anlamlı bilgiler ve istatistiki yorumlar yapabilmek için en az 384 kişinin geçerli geri dönüş yapması gerekmektedir (<https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>). İstenilen bu sayıya ulaşılabilmesi için çalışmada örneklem seçimi yapılmayarak ana kütlelin tamamına anket linki e-posta yolu ve sosyal medya aracılığı ile gönderilmiştir. Araştırma sonucunda 390 muhasebe meslek mensubundan geçerli geri dönüş alınabilmiştir.

Anketlerden elde edilen veriler, SPSS programı yardımıyla frekans ve yüzde gibi tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri ile analiz edilmiştir.

4.2. Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik, ankette yer alan soruların birbirleriyle olan tutarlılığının ve söz konusu sorunu ölçmede homojenliğinin rakamsal olarak ifade edilmesidir. İstatistikte güvenilirlik ölçülürken genellikle Cronbach Alfa katsayısı tercih edilmektedir. Alfa (α) katsayısı aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır (Akgül ve Çevik 2003, 435).

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil,
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük,
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir,
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirliktedir.

Bu kapsamda dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisini ve yükseköğretimde verilen muhasebe eğitiminin dijital sistemlere yönelik yeterliliğini ölçen 5'li likert şeklinde hazırlanan soruların güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış ve α değeri 0,633 olarak tespit edilmiştir. Bu katsayı toplanan verilerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarına ait demografik verilerin ve araştırma kapsamındaki diğer bulguların değerlendirmeleri bu kısımda sunulmaktadır.

5.1. Demografik Özellikler

Demografik özellikler aşağıda Tablo 2'de sunulmaktadır.

Araştırmaya katılan 390 muhasebe meslek mensubunun demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir. Bu bilgilerden öne çıkan oranlara bakıldığında; katılımcıların %74,1'i erkek, %38,7'si 30-39 yaş aralığında, %62,8'i lisans mezunu, %67,9'u SMMM ve %21,8'i de 6-10 yıl aralığında mesleki tecrübeye sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %72,8'i dijital sistemlerin mesleklerinde son derece önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Son olarak katılımcıların %74,6'sı mezun olduktan sonra mesleki gelişimleri için teknoloji alanında ek bir eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kadın	101	25,9
	Erkek	289	74,1
Yaş	29 ve altı	87	22,3
	30-39	151	38,7
	40-49	102	26,2
	50 ve üstü	50	12,8
Öğrenim Durumu	Lise	8	2,1
	Yüksekokul	14	3,6
	Lisans	245	62,8
	Yüksek lisans	114	29,2
	Doktora	9	2,3
Mesleki Unvan	SMMM Stajyeri	91	23,3
	SM	14	3,6
	SMMM	265	67,9
	YMM	20	5,1
Mesleki Tecrübe	5 ve altı yıldan az	79	20,3
	6-10	85	21,8
	11-15	75	19,2
	16-20	74	19
	20 ve üstü	77	19,7
Dijital sistemlerin mesleğinizdeki önem derecesi	Hiç önemli değil	2	0,5
	Önemli değil	2	0,5
	Kararsızım	1	0,3
	Önemli	101	25,9
	Son derece önemli	284	72,8
Mezuniyet sonrası mesleğinizle ilgili teknoloji alanında eğitime duyulan ihtiyaç	Evet	291	74,6
	Hayır	99	25,4

5.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının Dijitalleşme ve Muhasebe Eğitimi Hakkındaki

Görüşlerine Yönelik Bulguların Analizi

Genel olarak dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisi ve muhasebe eğitiminin uygulamada yeterli olup olmadığının belirlenmesi için hazırlanan ifadelerin analizi Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3’deki bulgulardan öne çıkan yüzdelere incelendiğinde katılımcıların; %80,6’sı muhasebe eğitiminin muhasebe alanında yaşanan teknolojik gelişmelerle uyumlu bir şekilde yürütülmediğini, %85,1’i kullandıkları dijital sistemlerle ilgili yaşadıkları sorunları çözmek için aldıkları muhasebe eğitiminin yeterli olmadığını, %75,9’u muhasebe eğitiminin dijital sistemler ve teknolojik gelişmeleri takip etme noktasında uluslararası standartları taşımadığını ve %66,4’ü de mezun olduktan sonra iş hayatında dijital sistemlerin ürettiği verileri kullanabilme, sorgulama ve yönetebilme noktasında sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Dijitalleşme ve Muhasebe Eğitimine İlişkin Buğuların Analizi

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Muhasebe eğitimi muhasebe alanındaki teknolojik gelişmelerle uyumludur.	141	36,2	173	44,4	44	11,3	21	5,4	11	2,8
Muhasebe eğitimi, muhasebe meslek mensuplarının kullandıkları dijital sistemlerle ilgili yaşadıkları sorunları çözmek için yeterlidir	184	47,2	148	37,9	28	7,2	16	4,1	14	3,6
Muhasebe eğitimi, dijital sistemler ve teknolojik gelişmeler açısından uluslararası standartları taşımaktadır.	110	28,2	186	47,7	60	15,4	25	6,4	9	2,3
Aldığım muhasebe eğitimi ile çalışma hayatında meslek mensuplarının kullandığı dijital sistemlere ait soruları rahatlıkla cevaplayabilirim.	105	26,9	183	46,9	58	14,9	34	8,7	10	2,6
Aldığım muhasebe eğitimi ile mezuniyet sonrasında dijital sistemlerdeki verileri kullanabilme, sorgulama, yönetebilme ve eleştirel bir biçimde değerlendirme yetkinliğine sahibim.	92	23,6	167	42,8	60	15,4	56	14,4	15	3,8
Dijitalleşme ve yeni teknolojik gelişmeler dikkate alındığında, muhasebe müfredatının yeterli olduğunu düşünüyorum.	128	32,8	182	46,7	45	11,5	22	5,6	13	3,3
Muhasebe alanında çalışan akademisyenler dijital sistemler konusunda yeterli teknik bilgiye sahiptirler ve günceli yakından izlemektedirler.	83	21,3	137	35,1	112	28,7	46	11,8	12	3,1
Uygulamaya yönelik tecrübe kazanabilmek adına yapılan stajlar muhasebe programlarını öğrenmek ve aktif olarak kullanabilmek için yeterlidir.	69	17,7	160	40,0	75	19,2	70	17,9	16	4,1
Teknolojik bilgi birikimi ve becerilerin artırılması amacıyla muhasebe eğitimi sırasında dijitalleşmeye yönelik yetkinliğin artırılması için ek kurs ve eğitim alınmasının faydalı olacağını düşünüyorum.	4	1,0	12	3,1	22	5,6	194	49,7	158	40,5
Muhasebe eğitimi iş dünyasının dijital sistemlerle ilgili ihtiyaç duyduğu yetenek setlerini karşılayamamaktadır.	4	1,0	20	5,1	31	7,9	215	55,1	120	30,8
Endüstri 4.0 çağında muhasebe eğitiminin değişime ve dönüşüme ihtiyacı vardır.	8	2,1	3	0,8	17	4,4	152	39,0	210	53,8

Dijitalleşmeyle Birlikte Muhasebe Eğitiminin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesi

ÖS
90

Dijitalleşme ışığında verilen muhasebe eğitimlerini düşünce, kültür ve teknoloji gibi alanlarda A'dan Z'ye yeniden inşa ederek geleceğe hazırlayacak yeni bir eğitim modelini desteklerim	5	1,3	6	1,5	21	5,4	165	42,3	193	49,5
Muhasebe eğitiminde bilgi teknolojilerine ilişkin uygulamaların yeterli olarak yapılmaması, mezuniyet sonrası iş bulmayı olumsuz yönde etkilemektedir.	10	2,6	23	5,9	38	9,7	174	44,6	145	37,2
Yeni teknolojik gelişmeler dikkate alındığında, muhasebe müfredatının köklü bir reforma ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.	4	1,0	16	4,1	33	8,5	175	44,9	162	41,5
Hali hazırda verilen muhasebe eğitimi gelecekte yaşanacak teknolojik gelişmelere uyumu sağlayacak yetkinlikleri kazandıracak bir yapıda değildir.	6	1,5	20	5,1	48	12,3	195	50,0	121	31,0
Dijitalleşme ile birlikte, iş alım süreçlerinde, mevzuat ve kayıtlama bilgisinden daha çok dijital sistemleri iyi kullanabilen ve bu becerilere sahip olan kişiler tercih edilecektir.	9	2,3	38	9,7	57	14,6	177	45,4	109	27,9
Yeni teknolojik gelişmeler neticesinde, muhasebe eğitimi kayıtlama, beyan ve mevzuat konularından daha ziyade; dijital verileri doğru okuyabilme, yorumlama ve analiz etme süreçlerini kapsamalıdır.	5	1,3	35	9,0	35	9,0	183	46,9	132	33,8
Muhasebe eğitiminde ileri düzeyde bilgisayar, kodlama dilleri, muhasebe yazılımları ve siber güvenlik gibi becerilerin öğrencilere kazandırılmasının önemli olduğunu düşünüyorum.	7	1,8	28	7,2	43	11,0	154	39,5	158	40,5
Teknolojik gelişmeler dikkate alındığında, muhasebe müfredatları farklı disiplinlere yönelik konuları da içermelidir.	12	3,1	10	2,6	18	4,6	206	52,8	144	36,9
Muhasebe eğitimi sadece teknik boyutta değil; dijital verileri gerçeklik ve kurgusalılık açısından ölçebilecek, değerlendirebilecek ve analiz edebilecek yetenekleri kazandırmalıdır.	14	3,6	15	3,8	10	2,6	149	38,2	202	51,8
Muhasebe derslerinin müfredatları teknolojik yeniliklerden uzak defter kayıt, Tek Düzen Hesap Planı (TDHP) ve mevzuat bilgisinden oluşmaktadır.	20	5,1	27	6,9	32	8,2	195	50,0	116	29,7
Muhasebe eğitimi dijital sistemleri doğru, etkin ve verimli kullanabilmek için yeterli değildir.	11	2,8	18	4,6	26	6,7	213	54,6	122	31,3

Uygulamaya yönelik iyi bir muhasebe eğitimi için meslek kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarının işbirliği önemlidir.	8	2,1	-	-	8	2,1	114	29,2	260	66,7
Kamu kurumlarının kullandığı (e-fatura, e-defter ve defter beyan gibi.) dijital sistemlerin test modülleri, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin kullanımına açılmalıdır.	11	2,8	6	1,5	18	4,6	128	32,8	227	58,2
Dijitalleşme muhasebe mesleği için bir tehdit unsurudur.	123	31,5	159	40,8	34	8,7	45	11,5	29	7,4
Dijitalleşmenin ve teknolojik gelişmelerin muhasebe eğitimlerinde önemli olmadığını düşünüyorum.	200	51,3	135	34,6	10	2,6	21	5,4	24	6,2
Aldığım muhasebe eğitimi ile çalışma hayatımda dijital sistemleri kullanmada sorun yaşamadım.	102	26,2	183	46,9	38	9,7	48	12,3	19	4,9
Yükseköğretim kurumlarının mevcut ve gelişmekte olan bilgi teknolojilerini muhasebe eğitimine dâhil etmeden ve bilgi teknolojileri tabanlı muhasebe uygulamalarını eklemeyen, iş dünyası tarafından talep edilen becerilere sahip mezunlar yetiştiremeyeceklerini düşünüyorum.	10	2,6	19	4,9	42	10,8	188	48,2	131	33,6

Muhasebe meslek mensupların işletmelerin ihtiyaç duyduğu konularda yetkinliğini ve hâkimiyetini tam olarak ortaya koyabilmesi için aldıkları muhasebe eğitiminin tüm unsurları ile çağın ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle günümüzde her alanda etkisini gösteren dijital ve teknolojik gelişmeleri de dikkate alan bir muhasebe eğitim süreci benimsenmelidir. Bu bağlamda katılımcıların %79,5'i muhasebe müfredatının yeterli olmadığını, %86,4'ü muhasebe müfredatlarının köklü bir reforma, %92,8'i Endüstri 4.0 çağına göre muhasebe eğitiminin değişime ve dönüşüme ihtiyacının olduğunu, %56,4'ü bu alandaki akademisyenlerin kendilerini güncellemediğini, %57,7'si muhasebe eğitimi sürecinde yapılan stajların dijital sistemleri kullanabilme noktasında yeterli olmadığını, %90,2'si de muhasebe eğitiminde dijital ve teknolojik ürünlere yönelik bilgi ve birikim noktasındaki eksikliği gidermek amacı ile ek kurs veya eğitim alınmasının faydalı olacağını ve %91,8'i de dijitalleşme kapsamında inşa edilecek yeni bir eğitim modelini destekleyeceklerini ifade etmişlerdir.

Endüstri 4.0'da diğer bir ifadeyle dijitalleşen dünyada, işletmeler rekabet gücünü artırarak stratejik hedeflerine ulaşabilmeleri için muhasebe bilgi sistemlerinin ürettiği bilgileri doğru bir şekilde değerlendirerek yorumlayabilen ve işletmeye katma değer sağlayabilecek muhasebe meslek mensuplarına ihtiyaç duymaktadır. Bu durum ihtiyaç duyulan çalışanların almış oldukları muhasebe eğitiminin önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu kapsamda çalışmada elde edilen bulgulara göre katılımcılardan %85,9'u verilen muhasebe eğitiminin iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılayamadığı, %81,8'i, bilgi teknolojilerine yönelik uygulamaların yeterli olmaması nedeni ile mezuniyet sonrası muhasebe meslek mensubu adaylarının iş bulmalarını olumsuz yönde etkilediği yönünde düşüncelerini belirtmiştir. Ayrıca bu doğrultuda %73,3'ü gelecekte iş alım süreçlerinde işverenlerin teorik bilgidenden daha çok dijital sistemleri kullanabilen, bu

sistemlerin ürettiği verileri analitik bir şekilde değerlendirebilen bireyleri tercih edeceklerini düşündükleri görülmektedir. Bunun içinde katılımcıların %80,7'si muhasebe eğitiminin kayıtlama, beyan ve mevzuat gibi konulardan ziyade, dijital verileri doğru bir şekilde okuyarak analiz etme süreçlerini kapsamı gerektiğini ve %80'i ileri düzeyde muhasebe yazılımları ve siber güvenlik gibi konuları içermesi gerektiğini ağırlıklı olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca meslek mensupları yükseköğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin dijitalleşmeyi ve teknolojik gelişmeleri göz ardı ederek sürdürülmesi durumunda, iş dünyası tarafından talep edilen becerilere sahip mezunların yetiştirilemeyeceğini, %81,8 gibi yüksek bir oranla vurgulamışlardır.

Gerek muhasebe meslek mensubu adaylarına gerekse iş dünyasına her yönüyle hitap edebilecek, özellikle dijitalleşme noktasında yaşanan değişime ve gelişmelere odaklı bir muhasebe eğitiminin verilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu öneme binaen katılımcıların %95,9'u iyi bir muhasebe eğitimi için yükseköğretim kurumlarının meslek kuruluşları ile fikir alışverişinde bulunmaları gerektiğini ve %91'i de hali hazırda kullanılan e-fatura ve e-defter gibi dijital sistem modüllerinin öğrencilerin kullanımına açılması gerektiğini ifade etmiştir.

Teknolojik gelişmeler birçok avantaj sağlayarak fırsatlar sunmaktadır. Bunun yanında çeşitli riskleri de taşıyabilmektedir. Bazı meslekleri yok edebilecek düzeyde teknolojik gelişmelerin olduğu görülmektedir. Teknolojik gelişmelerin ve dijitalleşmenin en çok yaşandığı mesleklerden biri de kuşkusuz muhasebe mesleğidir. Bu gelişmeler muhasebe mesleğinin geleceği için bir tehdit oluşturabilir. Ancak araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %72,3'ü dijitalleşmenin meslekleri için bir tehdit oluşturmadığını vurgulamıştır. Aksine birçok fırsat sunabileceğini ancak bunun başarılabilmesi için de dijitalleşmenin ve teknolojik gelişmelerin muhasebe eğitiminde çok önemli olduğu bilinciyle hareket ederek, gerekli adımların atılması gerektiğini %85,9 gibi bir oranla ortaya koymuşlardır.

Muhasebe meslek mensuplarının yaş, tecrübe ve mezuniyet sonrası teknolojik eğitime ihtiyaç duumuna göre muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik hipotezler aşağıda sırasıyla analiz edilmiştir. Hipotezler sıranırken Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır. Çalışmada sadece anlamlı fark bulunan hipotezlere yer verilmiştir.

H1: Muhasebe meslek mensuplarının yaşlarına göre muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında bir fark vardır.

Tablo 4. Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Bağımsız Değişken	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
29 ve altı	87	223,51	9,058	3	0,029
30-39	151	192,27			
40-49	102	174,64			
50 ve üstü	50	199,08			

Yaş değişkeni açısından bakıldığında, meslek mensuplarının yaşları ile muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($P=0,029 < \alpha 0,05$). Diğer bir ifadeyle H1 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre yaş gruplarının sıra ortalamalarına bakıldığında yaş aralığı 29 ve altı olan (223,51) katılımcıların muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin daha önemli olduğu düşüncesine sahip oldukları söylenebilir.

H2: Muhasebe meslek mensuplarının tecrübelerine göre muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında bir fark vardır.

Bağımsız Değişken	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
5 ve altı yıl	79	222,80	9,557	4	0,049
6-10 yıl	85	208,41			
11-15 yıl	75	177,91			
16-20 yıl	74	183,66			
21 ve üstü yıl	77	181,75			

Tecrübe değişkeni açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların tecrübeleri ile muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($P = 0,049 < \alpha 0,05$). Yani H2 hipotezi kabul edilmiştir. Sıra ortalamalarına bakıldığında 5 ve altı yılın atında (222,80) tecrübeye sahip olan meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin daha önemli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

H3: Mezuniyet sonrası teknolojik eğitime ihtiyaç duyumuna göre muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında bir fark vardır.

Tablo 6. Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Bağımsız Değişken	N	Sıra Ortalaması	U	p
Evet	291	202,50	12367,000	0,035
Hayır	99	174,92		

Mezuniyet sonrası teknolojik eğitime ihtiyaç duyanlar ile duymayanların muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($P = 0,035 < \alpha 0,05$). Diğer bir ifadeyle H3 hipotezi kabul edilmiştir. Sıra ortalamalarına bakıldığında teknolojik eğitime ihtiyaç duyan (202,50) meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin daha önemli olduğu yönünde bir düşünceye sahip oldukları görülmektedir.

6. SONUÇ

Her alanda olduğu gibi muhasebe alanında da dijital dönüşüm kaçınılmaz bir hale gelmektedir. Bu durum muhasebe eğitimi için de geçerlidir. Teknoloji ve iletişimdeki gelişmeler muhasebe mesleğinin eğitim anlayışında değişimleri zorunlu kılmakta ve eğitim sürecinde farklı bakış açılarını da beraberinde getirmektedir. Muhasebe eğitiminde ve mesleki yeterlilik alanında verilen derslerde daha fazla teknolojiye ve dijital sistemlerin kullanımına yer verilmesi, muhasebe meslek mensuplarının geleceği açısından çok önemli bir konudur. Bu nedenle gelecekte muhasebe meslek mensuplarının istihdam edilebilmesi ancak dijital dünyanın ihtiyaç duyduğu donanıma sahip muhasebe meslek mensuplarının yetişmesine bağlıdır.

Muhasebe, oldukça geniş bir teknolojik temele sahiptir. Dolayısıyla muhasebe meslek mensupları da işletmenin niteliği ve büyüklüğüne bakılmaksızın bilgi teknolojisine sahip bir ortamda çalışmaktadırlar. Bu tür çalışma koşullarına uygun ve çağın değerleriyle uyumlu muhasebe meslek mensuplarının yetiştirilmesi ancak muhasebe eğitiminde dijitalleşmenin de etkisini dikkate alan bir eğitim modeli ile başarılabilir. Bunun için muhasebe eğitim programlarının yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Muhasebe büyük bir teknolojik alt yapıya sahip olmasına rağmen eğitim kurumlarının muhasebe

eğitimine ilişkin müfredatlarına modern bilgi sistemleri ve teknolojileri dâhil etmeden, sadece teorik bir bakış açısıyla müfredatlarını oluşturdukları söylenebilir. Bu nedenle iş dünyası tarafından talep edilen teknolojik becerilere sahip mezunların sayısı istenilen düzeyde değildir. Hâlbuki muhasebe eğitimlerinde, yeni teknoloji ve sosyal değişimlerin öğrencinin öğrenme gelişimini destekler bir yapıda olması beklenmektedir. Bu nedenle muhasebe eğitim süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojisi uygulamalarının teşvik edilmesi gerekir. Ayrıca muhasebe meslek mensupları ve meslek adayları e-uygulamalar gibi son yıllarda ortaya çıkmış kavramların getirdiği nitelikleri muhasebe eğitimi sürecinde kazanmalıdır. Diğer bir ifadeyle aldıkları eğitim, iyi bir dijital muhasebe okuryazarı olmalarını sağlamalıdır.

Bu çalışmada, dijitalleşmenin muhasebe eğitimine etkisi ve muhasebe eğitiminin uygulamada yeterli olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda TÜRMOB'a üye olan muhasebe meslek mensuplarına bir anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda genel olarak özetlenmiştir.

ÖS
94

Araştırmada elde edilen bulgulara göre yükseköğretimde verilen muhasebe eğitiminin teknolojik ve uluslararası alanda yaşanan gelişmeler ile uyumlu olmadığı, kullanılan dijital sistemlerle ilgili yaşanan sorunları çözmek için yeterli olmadığı, aynı şekilde bu sistemlerin ürettiği verileri doğru bir şekilde anlama, yorumlama ve analiz etme gibi hususlarda ciddi manada eksikliklerinin olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir husus ise, Endüstri 4.0 çağının bir gereği olarak muhasebe eğitiminin değişime ve dönüşüme ihtiyacının olduğu, bu alandaki akademisyenlerin yeterince günceli takip etmediği, muhasebe müfredatlarının teknolojik ve dijital sistemleri içermeye noktasında önemli eksikliklerinin bulunduğu ve bu müfredatların köklü bir değişime ihtiyacının olduğu, bu değişimler de yapılırken farklı disiplinlerin ve meslek kuruluşlarının görüşlerinin alınması gerektiği belirlenmiştir. Ayrıca meslek mensuplarının, muhasebe alanında dijitalleşmenin geleceği için çok önemli olduğunu bu durumun meslekleri için bir tehdit oluşturmadığını ifade ettikleri görülmüştür.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, mevcut muhasebe eğitim sürecinin iş dünyasının ihtiyaç duyduğu muhasebe meslek mensuplarını yetiştirme noktasında, özellikle dijital sistemleri kullanabilme, bu sistemlerin ürettiği verileri analitik bir şekilde değerlendirebilme ve yorumlayabilme gibi konularda yetersiz olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca eğitim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin dijitalleşmeyi ve teknolojik gelişmeleri göz ardı ederek sürdürülmesi durumunda, iş dünyası tarafından talep edilen becerilere sahip mezunların yetiştirilmesinin çok zor olacağı ifade edilmiştir. Özellikle hali hazırda kullanılan e-fatura, defter-beyan ve e-defter gibi dijital sistem modüllerinin öğrencilerin kullanımına açılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak çalışmada muhasebe meslek mensuplarının yaş, tecrübe ve mezuniyet sonrası meslekleriyle ilgili teknolojik eğitime ihtiyaç duymaları ile muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin önemi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yaş aralığı 29 ve altında, mesleki tecrübesi 5 ve altı yıldan az ve meslekleriyle ilgili teknolojik eğitime ihtiyaç duyan muhasebe meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde dijital sistemlerin daha önemli olduğu yönünde düşünceye sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuçların ortaya çıkmasında genç kuşakların bilgi teknolojisi ürünlerine ve dijitalleşmeye karşı ilgilerinin yüksek olmasının etkili olduğu söylenebilir.

21. Yüzyılda muhasebe mesleğine ve muhasebe meslek mensuplarının geleceğine yön veren en önemli gelişmelerden birisi de bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve dijitalleşmedir. Bu gelişmeler çerçevesinde ve elde edilen bulgular doğrultusunda, muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılması için aşağıdaki öneriler sıralanabilir.

Muhasebe eğitimi, muhasebeye ilişkin bilgilerin yanı sıra diğer alanlarla bütünleşik bir yapıda olmalı, meslek mensuplarına kazandıkları bilgileri yorumlama, analiz etme ve karar süreçlerinde kullanma imkânı vermelidir. Küresel muhasebe eğitimi, en hızlı şekilde bilgiye ulaşabilen, bilgilerini üretim süreçlerinde kullanabilen, çağın değişen şartlarına uyum sağlayabilen, riske girmekten korkmayan, karar verme süreçlerinde rol almaktan çekinmeyen, sorun yerine çözümün parçası olabilen, sorgulamaktan ve düşüncelerini söylemekten geri durmayan ve dinleme becerisi gelişmiş meslek mensupları yetiştirebilecek nitelikte olmalıdır. Bunun için de muhasebe eğitimi veren akademisyenleri güncel gelişmeleri takip ederek, bunların muhasebe alanındaki yansımalarından haberdar olmalı ve muhasebe eğitiminde teoriye sıkışıp kalınması engellenmeye çalışılmalıdır. Muhasebe eğitim kurumları mevcut ve gelişmekte olan bilgi teknolojilerini muhasebe eğitimine dâhil etmeli ve müfredatlarını bu doğrultuda güncellemelidir. Aksi takdirde iş dünyası tarafından talep edilen becerilere sahip meslek mensuplarının yetişmesi zor olacaktır.

Özetle, kamu veya özel sektörde kullanılan dijital sistemlerin test versiyonları muhasebe eğitimi alan öğrencilerinin kullanımına açılmalıdır. Eğitim kurumları, geleceğin muhasebe mezunlarını hazırlamak için ağ güvenliği, Bilgi Teknolojileri (IT) kontrolleri, ERP, kodlama dilleri, iş zekâsı ve stratejik kurumsal yönetim gibi yazılım ve uygulamaları ders müfredatlarına koymalıdır. Muhasebe endüstrisinin anıtsal bir değişim geçirdiği ve teknolojinin bu değişimin özü olduğu konusunda hiçbir endişe bulunmamaktadır. Saatlerce süren rutin muhasebe işleri, dijital otomasyon sistemleri sayesinde birkaç dakika içinde gerçekleştirilebilmektedir. 21. Yüzyılın ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için muhasebe eğitiminin A'dan Z'ye yeniden tasarlanması gerekmektedir. Sözel ağırlıklı eğitim sistemi sayısal, analitik ve veriye dayalı eğitim sistemine dönüştürülmelidir. Bununla beraber hem kamu hem de özel sektör muhasebe eğitimi konusunda üzerine düşenleri yerine getirmeli, birbirleriyle diyalog içinde olmalı, ortak araştırmalar, çalışmalar ve projeler yürütmelidir.

KAYNAKÇA

- Akgül, A. ve Çevik, O. 2003. İstatistiksel Analiz Teknikleri, Emek Ofset, Ankara.
- Azih, N. 2013. "Electronic Accounting: An Imperative Tool For Quality Assurance in Accounting Education Programme in Digital Era", Nigerian Journal of Business Education, Volume:1, No:2.
- Banar, K. ve Zeytinoğlu, E. 2014. "Sosyal Medyanın Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Akademik Performansı Üzerindeki Etkisi Ampirik Bir Çalışma", T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:3097 İşletme Fakültesi Yayınları No:5.
- Bozdoğan, T. ve Yıldız Sağlam, G. 2018. "Muhasebe Eğitiminin Karşılaştırmalı Bir Perspektiften Değerlendirilmesi ve Bir Araştırma", Uluslararası Necatibey Eğitim ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi (UNESAK), Balıkesir, Bildiri Tam Metin Kitabı, Cilt VII.
- Briggs, B. ve Buchholz, S. 2019. "Deloitte Insights, Tech Trends", 10. Anniversary Edition.
- Erol Fidan M., Aslan, Ü. ve Subaşı, Ş. 2014. "Türkiye'deki Muhasebe Öğretim Elemanlarının Sayısal Çağda Teknoloji Kullanımına İlişkin Durum Tespiti", Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Erol Fidan M., Aslan, Ü. ve Subaşı, Ş. 2015. "Muhasebe Derslerinde Teknoloji Kullanımı ile İlgili

Öğrenci Görüşleri”, Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies.

Evans, E. ve Paisey, C. 2018. “Histories of Accounting Education-An Introduction”, Accounting History, Vol.23 (1-2).

<https://bluebackglobal.com/ten-accounting-trends-every-business-should-follow-2019/>

<https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>

<https://www.turmob.org.tr/>

KPMG, Report of Digitalisation in Accounting, Edition 2017.

ÖS
96 Lestari, S. ve Santoso, A. 2019. “The Roles of Digital Literacy, Technology Literacy, and Human Literacy to Encourage Work Readiness of Accounting Education Students in the Fourth Industrial Revolution Era”, 3. ICEEBA International Conference on Economics, Education, Business and Accounting.

Öztürk, S. ve Kutlu, H. A. 2017. “Muhasebe Eğitiminde Teknoloji Kullanılmasına Öğrencilerin Bakışı Kafkas Üniversitesi’nde Bir Araştırma”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 19(3).

Pan, G. ve Seow, P. 2016. “Preparing Accounting Graduates for Digital Revolution: A Critical Review of Information Technology Competencies and Skills Development”, Journal of Education for Business, Vol. 91(3).

Tarakçıoğlu Altınay A. 2016. “Muhasebe Eğitiminin Geleceğine Stratejik Bir Bakış”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 7.

Tekbaş, İ., Kurnaz, E. ve Azaltun, M. 2018. “Dijital Muhasebe Okuryazarlığı: Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma”, 5. International Congress On Accounting and Finance Research (ICAFR), Seferihisar, İzmir.

Temelli, F. 2018. “İİBF Öğrencilerinin Muhasebe Derslerinde Teknoloji Kullanımı ile İlgili Görüşleri”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Özel Sayı.

Yürekli, E. ve Şahiner, A. 2017. “Muhasebe Eğitimi ve Endüstri 4.0 İlişkisi”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 55.